

Nederland Otterland

Langs de gezellig grachtjes van Leeuwarden loop ik naar huize 'De Tuimelaer'schuin tegenover het geboortehuis van Mata Hari. Hier woont Addy de Jongh fervent voorvechter van de herintroductie van de otter in Nederland.

Van waar deze gedrevenheid?

Al tijdens mijn studie heb ik onder leiding van Hans Kruuk (otterdeskundige bij uitstek) in Schotland kennis gemaakt met deze dieren en hun leefomgeving. Het zijn toppredatoren: ze staan aan de top van een voedselketen. Otters leven van vis en paling, die o.a. wormen en slakken eten, welke op hun beurt voedsel vergaren op de bodem van meren en rivieren. Verontreiniging met zware metalen en PCB's bijvoorbeeld, slaat op die bodem neer en komt zo in de voedselketen van de otter. In zijn vet hopen die gifstoffen zich op. Hij wordt ziek en onvruchtbaar.

Waarom die otter?

Hij heeft een signaalfunctie, als het water schoon is kan hij zich handhaven. Zowel hij als wij hebben belang bij een goede waterkwaliteit!

Hoe bereik je dat?

In rioolwaterzuiveringen wordt zoveel mogelijk troep achtergehouden. Het gebruik van PCB's is bijna helemaal verboden. En op veel plekken is de vervuilde bodem uitgebaggerd.

In Schotland heeft de otter veel ruimte ter beschikking. Hoe is dat in ons dichtbevolkte land?

De overheid wil de kwaliteit van de natte natuur in Nederland verbeteren. Daarvoor zijn verschillende nota's opgesteld. Voor de otter zijn vooral van belang het herstelplan Leefgebieden otter en de Vierde nota waterhuishouding. Daarin staat o.a. dat een goede samenhang tussen waterbeleid, milieubeleid en ruimtelijke ordening moet worden bewerkstelligd. Zo wil men een zogeheten Moeras-as ontwikkelen, een brede strook natte natuur. Deze gaat van de Zeeuwse en Zuid Hollandse delta naar de Fries-Overijsselse regio en het Lauwersmeer.

Maar die Moeras-as kruist veel grote wegen, hoe lost men dat op?

De laatste gevonden otter was inderdaad een verkeersslachtoffer! Niet alleen wegen vormen een probleem ook kanalen en rivieren met steile oevers. Een otter jaagt in het water, maar leeft op het land. Om te voorkomen dat hij de weg oversteeft kun je rasters maken. Deze leiden hem naar een looprichel onder de brug of een tunnel onder de weg door.

En hoe steekt hij een kanaal over?

Niet alleen otters, maar ook andere dieren die te water raken hebben veel moeite met steile oevers. Voor een otter is een damwand van 30cm is al onoverkomelijk. De beste oplossing is hem te vervangen door een natuurvriendelijke oever. Steenstort breekt de golfslag van de scheepvaart ook en eenmaal begroeid geeft hij de oeverdieren genoeg bescherming. We hebben namelijk gezien dat otters graag langs goed begroeide oevers lopen.

En steile rivieroevers?

Langs een paar beken en kleinere rivieren zijn al dijken gemaakt met een flauwe helling, die toch golven tegen houdt. Daarachter ligt een sloot, die het water dat eventueel over de dijk slaat, opvangt. Vissen gebruiken dat water als paaiplaats, er groeien lisdodde, biezen, riet, moerasplanten, die samen een helofytenfilter vormen. Dat zuivert het water op een natuurlijke wijze.

Waar leeft de otter hier in Nederland?

Rietland is heel geschikt, maar in dicht struikgewas vinden ze ook voldoende dekking. Riet is ook economisch van belang. Het wordt 's winters gesneden. Daarbij moet men goed opletten of er geen otternest in verborgen zit. De otter is wettelijk beschermd!

Een otter is schuw, leeft 's nachts, moeilijk te 'spotten'. Hoe traceer je hem?

Voor zijn vrijlating krijgt elke otter een zendertje geïmplanteerd. Zo kunnen we precies nagaan waar hij is. Ook kennen we ieders DNA profiel. De otter markeert zijn gebied met 'spraints': poep, waarin o.a. zijn DNA terug te vinden is. Zo weten we wie waar zit!

Hoe gaat het verder?

Zodra het otterleefmilieu hersteld is, gaat het goed met Nederland Waterland!